

Broj/Broj: 01, 02,03,03/11-05-174/10
Sarajevo/Sarajevo, 22. 7. 2010.

IZVJEŠTAJ SA ŠESTE KONFERENCIJE PREDSJEDNICA PARLAMENTA BERN, 16. i 17. JULI 2010.

U organizaciji Interparlamentarne unije i Parlamenta Švicarske u Bernu je, 16. i 17. jula 2010., održana Šesta konferencija predsjednica parlamenata. Na Konferenciji je učestvovala Dušanka Majkić, predsjedavajuća Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, a u njenoj pratnji Konferenciji su prisustvovali i Edina Hrnjić, viši stručni saradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama, i Adnan Bešić, prevodilac.

Tema ovogodišnjeg susreta žena predsjednica parlamenata bila je posvećena akcijama s ciljem zaštite zdravlja majki, djece i novorođenčadi. Preciznije, učesnice Konferencije diskutirale su o postizanju milenijjskih razvojnih ciljeva - 4. (smanjenje stope smrtnosti djece) i 5. (unapređenje zdravlja majki) - a bavile su se, između ostalog, i pitanjima izgradnje nacionalnih sistema zdravstva koji će biti pristupačni za sve ljude, pitanjima unapređenja pružanja zdravstvenih usluga ženama i djeci, finansiranjem milenijjskih razvojnih ciljeva 4. i 5., osnaživanjem žena, borbom protiv nasilja nad ženama, te podizanjem svijesti i političke volje u pogledu unapređenja zdravstvenog položaja djece i majki.

U toku Konferencije poseban akcent stavljen je na nedavnu inicijativu generalnog sekretara Ujedinjenih naroda Ban Ki Muna o pokretanju akcionog plana čiji je cilj unapređenje zdravlja majki i djece. Planom je predviđen rad na osiguravanju pristupa žena i djece kvalitetnoj zdravstvenoj njezi, borbi protiv malarije, tuberkuloze, HIV/AIDS-a, te iskorjenjivanju siromaštva. Akcioni plan predviđa izdvajanje dodatnih 15 milijardi dolara, što predstavlja minimum ukoliko se želi smanjiti stopa smrtnosti majki za 75% i djece do pet godina za 66% do 2015. godine. Prema predlogu generalnog sekretara UN-a, sredstva bi bila raspodijeljena na sljedeći način: dvije milijarde dolara za devet zemalja u razvoju, četiri milijarde za zemlje OECD-a, jedna milijarda za članove G20 koji nisu članovi OECD-a, jedna milijarda dolara za međunarodne filantropske institucije, dvije milijarde dolara za privatni sektor, dvije milijarde za nevladine organizacije, dvije milijarde za svjetske i regionalne fondove, te fiksni iznosi iz nacionalnih budžeta za 100 glavnih istraživačkih institucija. Komentirajući ovakav plan raspodjele sredstava, predsjedavajuća Nacionalnog vijeća Švicarske Paskal Briderer rekla je da je unapređenje zdravlja majki i djece dugoročna investicija i daje dinamičan podsticaj ekonomiji. Predviđeno je da ovaj plan u septembru 2010. godine razmatraju i usvoje lideri država članica UN-a.

Žene parlamentarci mogu učiniti mnogo kako bi osigurale da se u nacionalnim budžetima dodijele neophodna sredstva za zaštitu zdravlja majki i djece. Jedan od osnovnih preduslova da to i učine jeste i zadovoljavajući nivo zastupljenosti žena u političkom i javnom životu. Svjetski prosjek zastupljenosti žena u parlamentima je 19%. Prije 15 godina taj prosjek iznosio je 11,3%. Govoreći o problemu male zastupljenosti žena u politici, predsjednik Interparlamentarne unije Teo Ben Gurirab ocijenio je da je napredak osjetan, ali ipak veoma spor, te da broj žena na vodećim pozicijama u parlamentima također predstavlja razlog za zabrinutost – danas je u svijetu samo 14% žena na vodećim pozicijama u parlamentima (ukupno 40 žena), dok je situacija u

izvršnoj vlasti još lošija – samo 9 od trenutno 151 izabranog šefa država su žene (6%), i žene drže samo 16% ministarskih portfelja u svijetu.

Učesnice skupa razmijenile su iskustva svojih zemalja u pogledu zaštite zdravlja majki, djece i novorođenčadi, prilikom čega je identificirano nekoliko tačaka: obrazovanje žena predstavlja ključ unapređenja statusa žena i njihove zdravstvene zaštite, ali i uspješnog ekonomskog razvoja; naglašena je potreba upoznavanja žena i djece s njihovim pravima u okviru zdravstvenog sistema; posebno je potcrtana opasnost koja majkama i djeci prijete od zaraznih bolesti poput malarije, tuberkuloze, HIV/AIDS-a; problem siromaštva dodatno otežava kvalitetnu zdravstvenu njegu za majke i djecu širom svijeta; nedostatak stručnog osoblja koje ne želi da radi u malim i neuslovnim mjestima predstavlja dodatnu teškoću u zemljama s velikim stopama smrtnosti majki i djece; kulturni stereotipi te različita religijska ograničenja u velikoj mjeri utiču na zdravstveno stanje majki i djece i stopu njihove smrtnosti, što se, prije svega, odnosi na upotrebu kontracepcije; planiranje porodice ima centralnu ulogu u unapređenju zdravlja majki, pri čemu se bitno smanjuje i stopa smrtnosti djece, prije svega zbog smanjenja broja neželjenih trudnoća i izbjegavanja mogućih komplikacija prilikom abortusa.

Učesnicima Konferencije iznesena je poražavajuća statistika koja glasi da svake minute svakog dana jedna žena umre, a trideset njih oboli od dugotrajnih bolesti vezanih za probleme u trudnoći koji su se mogli spriječiti, ili od komplikacija prilikom abortusa, dok 17 djece umire također od izlječivih bolesti. Upravo je najmanje napretka postignuto u vezi s pitanjem milenijskih razvojnih ciljeva 4. (smanjenje smrtnosti novorođenčadi) i 5. (unapređenje zdravlja majki), i stoga je zalaganje parlamentaraca za univerzalni pristup kvalitetnom zdravstvu izuzetno važno. Kao predstavnici glasa građana, parlamentarci mogu podići svijest o potrebi unapređenja zdravlja djece i majki, da u zakonodavnoj proceduri osiguraju pristup svih građana zdravstvu, ako u postojećem zakonodavstvu postoji diskriminacija žena i djece u pogledu pristupa zdravstvenim uslugama, da izmijene takve zakone, djeluju kroz komisije za ravnopravnost polova, ljudska prava, finansije i budžet, te da nadziru vladu u provođenju njenih obaveza po pitanju njege djece i majki.

Na kraju, žene predsjednice parlamenata okupljene u Bernu, usvojile su:

INICIJATIVU IZ BERNA ZA GLOBALNU PARLAMENTARNU AKCIJU ZA ZDRAVLJE MAJKI I DJECE

Djeca i žene svakodnevno bespotrebno umiru. Svake minute umre jedna žena, a njih 30 su žrtve trajnih povreda ili pate od neke ozbiljne bolesti koja za posljedicu ima komplikacije vezane za trudnoću – uključujući i nesiguran abortus – a koje bi se mogle izbjeći, a 17 djece umire od uzroka koji su se također mogli izbjeći. Međutim, većina ovih smrtnih slučajeva mogla bi se izbjeći zahvaljujući boljim politikama i zakonima te zahvaljujući fondovima kojima će se promovirati i štititi zdravlje i dobrobit žena i djece.

Dva od osam Milenijskih razvojnih ciljeva (MRC) vezani su za ovu problematiku. MRC br. 4 odnosi se na smanjenje smrtnosti djece, dok se MRC br. 5 odnosi na poboljšanje zdravlja žena. Također, to su dva cilja u kojima se najsporije ostvaruje napredak.

Kao predsjednice parlamenata, obavezujemo se da ćemo preuzeti svoju odgovornost da promijenimo ovo stanje, te da ćemo, u partnerstvu s muškarcima i ženama parlamentarcima, postaviti MRC 4. i 5. kao apsolutni prioritet u našim parlamentima. S tim u vezi, predlažemo da iskoristimo svaku priliku da:

- zastupamo razvoj ili jačanje nacionalnih zdravstvenih planova koji će biti pravični prema ženama te da ćemo paziti da u njima budu zastupljena tri ključna elementa koja svaki zdravstveni sistem mora da ima kako bi osigurao zdravlje majki i novorođenčadi: planiranje porodice, stručna njega tokom porođaja, kao i hitna pomoć;
- se revidiraju zakoni i, ako je potrebno, usvoje novi kako bi nacionalni zakonodavni okvir bio usklađen s međunarodnim ugovorima, kako ne bi diskriminirao žene i djevojke, kako bi im garantirao zdravstvenu zaštitu nezavisno od njihovih finansijskih sredstava, štitio žene od svih oblika seksualnog nasilja, te zaštitio djecu od zloupotreba, nasilja i nemara;
- u parlamentima održavamo rasprave o zdravlju žena i djece prije izrade i iznošenja predloga budžeta, kao i tokom rasprave o budžetu;
- napravimo komisijske izvještaje o uticaju koji će budžet imati na realizaciju MRC 4. i 5; da radimo na uvođenju rodno osjetljivog budžeta kako bi svi parlamentarci znali kako nacionalni budžet utiče na muškarce i žene te da li odgovara njihovim potrebama;
- pazimo na izvršavanje međunarodnih obaveza iz oblasti javne pomoći razvoju; pazimo da javna pomoć razvoju, naročito u oblasti zdravstva, bude zastupljena u budžetu koji je parlament usvojio te da ćemo, u tom smislu, kada se radi o parlamentima zemalja donatora, kontrolirati pomoć razvoju koju daju njihove zemlje;
- da pomno pratimo izvršenje budžeta u odnosu na MRC 4. i 5; da s tim ciljem mobiliziramo i nacionalne institucije revizije; vodimo računa da se prikupljaju podaci i informacije o zdravlju majki i djece; kao i da se definišu indikatori za procjenu rezultata;
- obavljamo inspekcijske posjete u državi, naročito zabačenim ruralnim područjima i najsiromašnijim regijama, i održavamo javne rasprave u parlamentu uz učešće žena i djece s ciljem procjene uticaja zakona, politika i budžeta na oblast zdravstva;
- promoviramo emancipaciju žena kroz obrazovanje i pristup resursima, senzibilizacijom muškaraca i dječaka, naročito kroz školsko obrazovanje o ravnopravnosti spolova i ženskim pravima, i jačamo učešće žena u političkom životu i procesu donošenja odluka.

Izvještaj pripremila:

Edina Hrnjić

viši stručni saradnik za saradnju

s međunarodnim organizacijama

Odobrila:

Dužanka Majkić

predsjedavajuća

Doma naroda PSBiH

Dostavljeno:

- kolegijima oba doma Parlamentarne skupštine BiH
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma PSBiH
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda PSBiH
- Kolegiju Sekretarijata PSBiH